

de Miquel i Rossell *Li.Fe.Ma.*, 425; feta comprovació damunt el ms., el que s'hi llegeix és «Raimundus Guillelmi de *Mont cadan*», doc. n.º 288, de R.Bg. I (al peu del full) on el P. Miquel llegí malament la *d* com *ll*; aquest pergami conté algunes desenes de *d* iguals a aquesta, p. ex. la de *Remundum Amati*, al començ de la línia 38; més sobre això en *E.T.C.* I, 12-13 i II, 166n.

Al capdavant no caldria cansar-s'hi més al·legant dades històriques, que es troben a grapats pertot. Tanmateix, per a descàrrec de consciència, constin algunes a continuació.

987: *Mons Catanus* (Balari, *Orig.* 116); 988: *Monte Catano* (Mas *N.H.Bna.* IV 188); 1019: *Monte scatanum* (Balari, *Orig.* 166). —l'esca del peccat!; 1102: Raimundi *Montis schatani* - ipsum castrum ---» (*BABL* I, 53); 1164: G. de *Monteschatani* (*BABL* I, 133); C. 1090: «R. de *Monte Caden*» (doc. d'Anfós I, *Cart.* Poblet, p.26); 1167: «Sign. Guillelmi de *Monte Cade*» (*Cart.* Poblet, 53); 1175: «Raimundus de *Montecade*» (Poblet, p.127). 1176: «R. mancipi de *Monte-Cade*» (ib. 109); 1234: «Petrus de *Monte Chateno*, G. de *Monte Chateno*» testimonis en un doc. eivissenc, tot just conquerida l'illa (Macabich, *Feudalismo*, 59).

En context català, 1230-57: G. de *Moncada* (PPujol *Docs.Vg.Urg.* 13.7); 1305: *Montebaten*, p. 24, supl., al vol. XIII, dels *Quaderns d'Estudi* de la Mancomunitat.

És un de tants noms de turons, o castells aturo-nats, formats amb aquest o altres noms d'arbres: *Montoliu*, *Montllor*, *Puigdàlber* etc. Vegeu-ne més en *DECat.* s.v.

El nom del CATĀNUS ha donat molta toponímia sobretot en terres occitanes: *Cade* (Ant. Thomas, *Nouv. Essais de Phil. Fr.*, p. 188), *Cadenet* del col·le. CATANETUM: nom d'un trobador i lloc de 2200 hab.: c.º del distr. d'Apt (Vauclusa), amb un homònim, mun. del c.º de Briançon (H.-Alpes) i altres NLL *Cade* i *Cadenede*, documentats des d'antic en el llibre de Vincent.

HOMÒNIMS. Primer, la vila important i fins il·lustre de l'Horta Valenciana.² És un dels casos segurs de NLL valencians imitats d'un del Princ., com *Pardines*, *Cencelles* i altres. Però així com alguns d'ells poden resultar d'adaptació a un parònim del Princ. soferta per un NL pre-jaumí (*Montserrat* o *Polinyà*, i més incert *Relleu*), aquest és forçós que sigui simplement degut al trasplantament del *Moncada* barcelonès, de renom universal, gràcies al famós llinatge; car de cap manera la forma originària MONTECATĀNI podia donar res de semblant a *munčkáda* en lloc més que en català oriental; ja hem vist que en textos antics encara té la forma *mont-caden* (1076, 1090) o bé *-cade* amb *e*. Si el nom valencià hagués estat d'herència mossàrab hauria restat en una forma

com *mont-catan* o *cáteno*.

Sens dubte n'hi ha doc. ben antiga. Certament la «Torre de *Muncada*» ja figura així en la *Cròn.* de Jaume I (pp. 241, 69, 377, 388). Justament pel fet de ser una torre estratègicament situada és probable que als nostres peons i almogàvers, la gent de primera línia en la lluita (fornits per la nostra noblesa) se'ls ocorregués batejar-la amb el nom «de prosàpia» més divulgat llavors en el Princ. També figura en el *Rept.*, però aquí la «Turrem de *Moncada*» és donada precisament a un membre de la noble família barcelonesa l'a. 1234, «R. de *Montcatano*: Turrem de *Moncada* cum suis alqueriis, ad consuetudinem Barchinone» (ed. Ribera. 25; i Bof. 369).

15 Veiem, doncs, que en el nom del noble s'usa la forma documental baix-llatina; però en el de la torre i l'alqueria, on el nom era cosa introduïda pel baix poble de les hosts conqueridores, ja s'havia generalitzat la pron. vulgar barcelonina. Després aquesta és la de tots els docs.: *Muncada*, a. 1246, 1246 i 1268 (Huici, I, 412, 413 II, 325; 1246 (Huici, 413), 1264 (Mtz.Fdo., *Doc.Val.ACA* I, 548), *Muncada* Cròn de Pere III (cit. s.v. *Mislata*); *Moncada: Brama Llaur.*, v.103).

25 La pron. pop. és *mončká* (a Val. J.G.M. 1935): «Haques ixen de *Montcà* / en gran acompanyament: / què haurà de nou per allà?» (M.Gadea *Encisam*, 130). Gentilici: «més val una *montcadera*, / arremangà, sense calces, / que quaranta senyoretetes
30 / d'eixes que es pinten les galtes» (S.Guarner *P.Val. parlen* III, 56).

Altres homònims i parònims.

Un «assarb de *mončká* a Crevillent (xxxvi, 151, 44); carrer *mončká* a Onil xxxv 179; *Moncada* despoblada
35 te. Alzira (*GGRV* II, 124, 121; N.Primitiu, *Mem.As.Cron.* 1960, 135); s'hi refereixen unes terres de *Macada* o *Almacada* que figuren al *Rept.* (388, 424) dependents de Corbera probt. lloc idèntic al d'Alzira, car els límits d'aquests termes fluctuaren, i les variants
40 *alm-* i *mac-* s'expliquen en part per error de còpia, en part per arabització dels alfaquins copistes del *Rept.* per record de l'ar. *maqāddam*, variant vulgar del clàssic *moqaddām* que ha donat el cat. ant. *almugatèn* 'capità d'almogàvers' (*DECat.* I 219-220),
45 car és sabut que les preformatives *ma-* i *mo-* es confonien en el vulgar «balensí». La pretesa dada aràbiga citada per Conde, 997-8, manca de tot valor venint del desacreditadíssim Conde (autor de moltes falsificacions).

50 Interessa notar la repetició de l'il·lustre NL català en altres terres. Dos *Moncada* en el Bearn, un antic castell del te. d'Orthés (1321) però abans, altre lloc (que havia estat dels *Montcada*, *Vescomtes de Bearn*); i un altre, agre. a Garlin (P.Raymond). *Les Montcades*,
55 pda., te. d'Horta de St. Joan.

¹ Fantàstic i absolutament infundat que s'hagi dit